

Konferencja naukowa „Węgiel:”

III Edycja 2019 „Węgiel: ruch”

26-27 września

Organizatorzy:

Muzeum Górnictwa Węglowego
Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Śląskiego
w Katowicach
Instytut Historii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Węgiel jako źródło energii ma siłę przemieniania, dzięki skumulowanej weń sile wprawia w ruch. Powoduje, że zmienia się świat, który na nim wyrósł. Węglowa rzeczywistość społeczności i jednostek oraz wytwarzanej przez nie kultury poddawały się mocy sprawczej tej kopaliny od końca XVIII wieku. Wyzwolona energia przejęta przez ludzi sprawiła, że przestrzeń natury stawała się miejscem wytwarzania kultury. Industrializacja spowodowała, że węgiel, z surowca naturalnego, przekształcił się w narzędzie ludzkiej myśli, inwencji i chęci transformowania świata. Węgiel stał się tym samym źródłem energii napędzającym lokalne społeczności, ale także przyciągającym, niczym magnes nowe zjawiska, idee.

Pobudzając dyskusję na temat mocy sprawczej węgla pragniemy rozpatrywać, czy okazała się ona wszechogarniająca dla całych społeczności „miejsc węglowych”. Wydaje się, że tworzenie i rozbudowywanie przemysłowego organizmu wywołało społeczno-kulturowe konsekwencje nie tylko i wyłącznie dla zatrudnionych w hutach i kopalniach. Ciekawi nas, na ile twórczy potencjał węgla wpłynął na życie zawodowe i codzienne, jak zmienił miejsca i pamięć o nich. Na jakie grupy społeczne miał większy wpływ i dlaczego? Czy budowanie na węglu miało wymiar zakorzeniania (mentalnego i intelektualnego) czy wręcz przeciwnie – wymywania się tożsamości, wprawiania jej w ruch.

Pragniemy, by uczestnicy tegorocznej edycji konferencji „Węgiel”, operując w ramach czasowych od XIX wieku do 1989 roku, wykorzystując paradygmaty nauk humanistycznych, wzięli udział w dyskusji na temat „sprawczego” i „energetycznego” potencjału węgla.

Proponowane obszary tematyczne:

Migracja

Tworzenie ośrodków przemysłowych, ich rozbudowywanie i modernizacje powodowały przemieszczanie się ludności na masową skalę. Migracje wyzwały istnienie opozycyjnych pojęć „swojskości” i „obcości”; te z kolei generowały nowe zjawiska społeczne i miały wydatny czynnik kulturotwórczy. Zróżnicowany bagaż tożsamościowy migrantów sprawiał, że integracja lub „alienacja” nowych przybyszów miała charakter dynamiczny i zmienny. Podobnie, jak proces adaptacji społeczności lokalnej w trakcie uprzemysławiania, ponieważ kształtowanie się społeczności industrialnej nie było procesem stabilnym. Ważnym zagadnieniem jest także dostosowanie codzienności do nowych warunków życia w przestrzeni uprzemysłowionej.

Ruchy polityczne, zawodowe, społeczne, religijne, kulturalne

Industrializacja wymusiła na politykach i duchowieństwie reakcje na zachodzące zmiany. Wpłynęła ona zarówno na życie polityczne jak i religijne, co było bezpośrednią reakcją na postępujące przekształcenia społeczne. Jednocześnie zmiana stylu i trybu życia spowodowały, że wśród mieszkańców terenów poddających się industrializacji rozmaite działania, polityczne, społecznie i kulturotwórcze podejmowane były przez i dla ludności - oddolnie. Zarówno wybuchy akcji strajkowych jak i liczne stowarzyszenia robotnicze zawdzięczają swoje pojawienie się zindustrializowanej przestrzeni.

Ferment intelektualny i twórczy

Innowacyjność i kreatywność drzemające w uprzemysławianych miejscach przekładały się na udział intelektualistów i twórców wykorzystujących rozmaite środki wyrazu w dyskursie na temat tworzenia się nowego świata. Obejmuje on zarówno pierwsze dyskusje na temat ekologii jak, zniewolone malarstwo nieprofesjonalne czy twórczość filmową.

Spoleczne i cywilizacyjne skutki industrializacji i mechanizacji produkcji oraz życia

Włączenie maszyny, nieodzownego produktu industrializacji, w realia codzienności znacząco wpłynęły zarówno na pracę jak i życie codzienne. Dzięki temu wytworzył się nowy styl życia, a rola etosu pracownika przemysłu ciężkiego w zderzeniu z mechanizacją tej zmiany się poddawała. Miało ono wpływ także na rodzinę, której tradycja często okazywała się czynnikiem twórczym i punktem odniesienia wobec „nowego”. Podobnie jak cywilizacyjne i społeczne skutki degradacji ekosystemu wywoływane przez powstające i rozrastające się zakłady wydobywcze.

Cultural clash wywołany ruchami migracyjnymi

Ruch dużych grup społecznych legitymujących się różnorodnym bagażem kulturowym powodował interakcje: zderzenia, wojny, wymiany. Poszczególne społeczności przyjmowały rozmaite formy i strategie przystosowania się systemów kulturowych do dynamicznie zmieniających się warunków życia. Towarzyszyły temu tworzenie i degradacja tradycji kulturowych. Część z partycypujących w uprzemysławianiu musiała na nowo zdefiniować znaczenie tradycji i tożsamości w okresie wzmożonej industrializacji. Rozwój wspólnych dla migrantów miejsc zamieszkania (kolonii i osiedli robotniczych) potęgował społeczno-kulturowe konsekwencje „współbycia” osób o zróżnicowanym bagażu kulturowym.

Opłata konferencyjna wynosi 100 zł.
Wystąpienie nie powinno przekroczyć 20 min.

Zgłoszenia prosimy nadsyłać na formularzu dostępnym na www.muzeumgornictwa.pl
do 2 sierpnia 2019 roku na adres:
konferencja@muzeumgornictwa.pl

Program konferencji zostanie ogłoszony do 19 sierpnia 2019 r.

Wszelkie pytania prosimy kierować do dr B. Piechy-van Schagen +48 728 406 104
bpiechavanschagen@muzeumgornictwa.pl

MUZEUM
GÓRNICZWA
WĘGLOWEGO
W ZABRZU

KOPALNIA
GUIDO

SZTOLNIA
KRÓLOWA
LUIZA

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Sekretarz konferencji Jolanta Złotoś
ul. Wolności 339
tel. 32 630 30 91 wew. 4041
jzlotos@muzeumgornictwa.pl